

ח' באדר תש"ף, 4.2.2020

גיליון מס' 700

פרשת תצווה

מן החוק, אל הפנים

מאת מרים שיפרוביץ, מעלה גלבו

פרשת תצווה היא חלק מהפרשות העוסקות בבניית המשכן, פרשות עמוסות בפרטים טכניים. זאת בניגוד לכאורה, למטרת בניית המשכן, שהיא בניין ובית לאל שמהותו היא רוחניות ואין סופיות. לאדם המודרני יש קשיים נוספים ביחס לפרשות אלו. קשיים הנובעים מהריחוק ההיסטורי והתרבותי מהמקדש, ולמעשה מכל דבר שיש בו מן הדמיון לפולחן פגאני.

הפער בין המטרה הרוחנית לעיסוק המפורט בפרטים גשמיים בא לידי ביטוי באופן מיוחד בפרשת תצווה, בעיסוק הנרחב בבגדי הכהונה. נראה כי דילמה זו העסיקה גם את חז"ל, כאשר במדרש מרתק הם מנסים להעניק משמעות רוחנית לבגדי הכהונה:

"וְאֵת הַבְּגָדִים (ויקרא ח, ב) - אמ' ר' סימון כשם שהקרבנות מכפרין כך הבגדים מכפרין" (ויקרא רבה פרשה י). המדרש טוען כי ישנה משמעות עמוקה לבגדי הכהונה ומייחס להם יכולת כפרה. המדרש אינו מסתפק בעקרון הכללי, וממשיך לדרוש כיצד כל בגד מכפר על חטא מסוים, וכל קישור בין הבגד לכפרה מקבל הסבר מיוחד: הכתונת מכפרת על חטא לבוש בכלאיים; המכנסיים מכפרים על חטא גילוי עריות; המצנפת מכפרת על גסות רוח; האבנט מכפר על גניבה והחושן מכפר על הטיית הדינים. מעניין מאוד לראות כיצד חז"ל קשרו כל בגד למעשה מסוים, אך מפאת קוצר היריעה, נתייחס לאמירה מדהימה של המדרש ביחס למעיל:

"מעיל - ר' סימון בש' ר' נתן אמ' שני דברים אין להם כפרה ונתנה להן התורה כפרה ואילו הן לשון הרע והורג נפש בשגגה. האומר לשון הרע אין לו כפרה ונתנה לו התורה כפרה. במה מתכפר לו, בזגי המעיל, הה"ד פעמן זהב ורימון פעמן זהב ורימון (שמות כח, לד). והיה על אהרן לשרת ונשמע קולו (שם לה). אמ' הק' יבוא הקול ויכפר על הקול".

נראה כי לא די באמירה יוצאת הדופן של המדרש באשר לתכונת הבגדים ויכולתם לכפר, המדרש מסביר כי המעיל מכפר על חטאים שאין להם כפרה כלל. נראה כי חז"ל מעמידים כאן תפיסה אחרת ביחס שלנו לבגדים, שרלוונטית אולי לא רק לבגדי הכהונה.

התפיסה הפשוטה ביחס לחטאים היא שהם נובעים מתוך פגם במציאות הפנימית שלנו, במחשבות וברגשות אשר מסתיימים בחטא, ולפיכך גם התיקון צריך להתחיל בשינוי פנימי שיבוא לידי ביטוי במעשה.

אני רוצה להציע שחז"ל מעמידים כאן פרדיגמה אחרת לתיקון. תיקון אשר מתחיל במישור חיצוני, ורק בשלב הבא מחלחל פנימה. לכאורה היינו מצפים שתפיסה זו תתאים דווקא לחטאים קלים יותר, אך נראה לפי המדרש כי היא

פונה דווקא לחטאים חמורים יותר, אלו שאפסה בהם התקווה לשינוי, ודווקא שם יש ניסיון לבוא ממקום מפתיע ולא צפוי.

ניתן למצוא חיזוק לתפיסה זו במצוות ציצית. גם במצווה זו יש הנחה שעשייה חיצונית תשפיע על הלב ותגרום לשינוי חיובי בהתנהגות "וְהָיָה לְכֶם לְצִיצֵת וּרְאִיתֶם אֶת כָּל מִצְוֹת ה' וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם." (במדבר טו', לט').

ניתן להשליך את העיקרון העולה מתפיסת המדרש כלפי היחס לבגדים, באופן כללי ובאופן פרטי, גם לעיסוק בתחפושות חג הפורים. עיסוק זה מתפרש פעמים רבות כשטחי ורדוד. אולם ניתן להציע בעקבות המדרש, לראות גם בעיסוק בתחפושות הפורים בחג הקרב ובא, הזדמנות לתהליך רוחני. דווקא החופש לבחור, להתחפש ולהתלבש בבגד אחר השונה מן הרגיל, יכול לבוא מתוך כוונה עמוקה ואמתית לשינוי, ולהזמין רגע של בירור ומחשבה למה הייתי רוצה להתחפש, ממש כשם שהתורה מקדימה פרשה שלימה לבירור פרטי הפרטים של בגדי הכהונה.

מרים שיפרוביץ. תושבת מעלה גלבוע. מרצה לתנ"ך במכללת שאנן ודוקטורנטית להינוך באוניברסיטת חיפה. מאמנת אישית ומנחת קבוצות.

דף פרשת שבוע של הקיבוץ הדתי מופיע באתר הקיבוץ הדתי: www.kdati.org.il
כדי לקבל את הדף כל שבוע בדואר אלקטרוני, יש לשלוח הודעה אל: webmaster@kdati.org.il
ולרשום [subscribe](#) בשורת הנושא. כדי להפסיק, יש לכתוב [unsubscribe](#) בשורת הנושא.
תגובות למאמרים וכן הצעות לכתוב מאמרים, יש לשלוח אל: amudim@kdati.org.il